SPOMNITE SE SLOVENSKIH BEGUNCEV S KAKIM DAROM!

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT—FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 52 CLEVELAND 3, O., THURSDAY MORNING, MARCH 14, 1946 LETO XLVIII—VOL. XLVIII

G. M. in G. E. stavke končane

DETROIT. — Med unijo avtnih delavcev (CIO) in General Motors je bil včeraj dosežen sporazum, ki je končal 113 dni trajajočo stavko. Unija je dobila 18½c na uro priboljška, ali 16.5%. Prvotno je zahtevala unija 30%.

To pomeni, da se bo v kratkem vrnilo nazaj na delo 175,000 delavcev pri General Motos v 92 tovarnah po deželi. Rečeno ni bilo, kdaj bo začela kompanija obratovati. Podpredsednik avtne unije, Walter Reuther, je rekel, da se vrnejo delavci lahko na delo drug teden, toda korporacija ni rekla ničesar na to.

Pogajanja med unijo in kompanijo so trajala neprestano 17 ur, začenši v torek zvečer. V tem je dosežen rekord, kar se tiče delavskih pogajanj.

Unija trdi, da je s tem dosegla veliko zmago, ki je bila mogoča le vsled dobrega zadržanja delavcev, ki so vztrajali na stavki. Pogoje, ki jih je sprejela unija in ki jih je ponudilo zastopstvo General Motors, mora potrditi še skupna seja delegatov lokanih podružnic unije, ki se bo vršila v petek.

General Motors je že prej izjavila, da bo lahko zaposlila vseh 175,000 delavcev v teku enega tedna ali 10 dni po končani stavki.

Unija trdi, da je dosegla veliko zmago, ker je G. M. pristala na starostno pravico delavcev v prestavljanju pri delu. Dalje je G. M. pristala na čekiranje unijskega asesmenta, dokler bo ta pogodba v veljavi. To je prvič, da je General Motors pristala uniji na čekiranje asesmenta, to se pravi, da ne more delati nihče, ki nima plačanega asesmenta pri uniji .

Sporazum ničesar ne pravi, odkdaj nazaj bodo dobili delavci povišano mezdo. Kompanija je tudi pristala na to, da bo kolikor mogoče izenačila mezdo delavcem pri sličnih delih, da ne bodo nekateri manj, drugi več služili, ki opravljajo slična dela.

* * *

NEW YORK. — Sinoči je bil naznanjen sporazum, ki je končal 58 dni staro stavko 100,000 delavcev pri General Electric. Tako unija kot kompanija je naznanila dosego sporazuma. Delavci bodo dobili 18½c na uro priboljška.

Ta ponudba bo predložena v šoboto v odobritev lokalnim unijam.

Istočasno pa naznanja unija (CIO), da ni bil dosežen še sporazum pri Westinghouse Electric korporaciji. G. A. Price, predsednik Westinghouse Electric Co. je rekel, da je njegovo podjetje plačevalo prej višjo mezdo kot General Electric in da se mora to jemati v poštev. Price je rekel, da bo dal tozadevno izjavo še danes.

Dobro je, če veste

Ena največjih sleparij pri dirkah je bila napravljena pri dirkah psov v Londonu v decembru lanskega leta. Par minut pred zadnjo dirko je nekdo dal sedmim psom zastrupljene ribe. Ta strup jih je tako omotil, da niso mogli dirkati s svojo navadno hitrostjo in tako je osmi pes, ki ni bil omoten, z lahkoto zmagal. Zarotniki so na ta način zaslužili pri stavi na tistega osmega psa okrog $200,000. Strup ni bil škodljiv psom; samo za nekaj časa, to je tekom dirke, jim je omotil ude. Sleparijo so odkrili šele par ur po dirki, ki so sleparji z denarjem že izginili.

* * *

Čehoslovaška republika je praznovala svojo novo ustavo po zadnji vojni samo štirikrat. Sprejeta je bila namreč 29. februarja 1920. Predno jo je mogla praznovati petič, jo je že pokopal Hitler.

* * *

V narodnem gledišču v Mexico City visi zastor, ki je edini te vrste na svetu. Napravljen je namreč iz približno 1,000,000 koščkov barvanega stekla. Zastor je izdelalo 20 delavcev neprestano 15 mesecev v Tiffany studiju v New Yorku. Zastor tehta 27 ton. S pomočjo strojev ga lahko spuste v 7 sekundah.

* * *

Prvi simfonični orkester je bil organiziran okrog leta 1750 in je imel 33 inštrumentov. Mnogo takih orkestrov ima danes 137 inštrumentov.

* * *

Edina zamorca, ki sta imela urad ameriškega senatorja sta bila Hiram Revels in Planche Bruce. Leta 1870 sta zastopala državo Mississippi.

* * *

Na Japonskem je kakih 5,000 templjev, katerih vsak ima svojega belega konja, ki ga neguje v posebnem poslopju. Ta konj je na razpolago bogu, kateremu je tisti tempelj posvečen. Na takega konja ne sede nikdar noben človek. Ker so konji neprestano v hlevu, se sčasoma tako odebele, da so že kar grdi.

* * *

V Zed. državah je bilo leta 1945 na vsakih 1,000 rojstev 42 prezgodnjih porodov.

* * *

V Ameriki je normalno zaposlenih do 7,000,000 oseb v avtni industriji. Toda dočim jih je samo kakih 700,000 zaposlenih direktno z izdelovanjem avtomobilov, so vsi ostali v vseh drugih poslih, ki imajo opravka z avtom kot mehaniki, izdelovalci raznih delov za popravila, gazolinske postaje, garaže itd.

* * *

Da človek res rad lovi ali ribari kaže dejstvo, da je 68% vseh moških med 18 in 65 leti ali lovcev, ali ribičev, ali pa oboje.

* * *

Soha boginje Svobode v New Yorku ima toliko bakra v sebi, da bi se iz njega lahko skovalo 30 milijonov kovancev po centu (pennyev).

* * *

Prva svetovna vojna je bila v Zed. državah uradno zaključena šele leta 1921.

---o---

Pravica v armadi je počasna, pa sigurna

Stamford, Conn. — S/Sgt. Sam Neale, ki uči tukaj rekrute, je prejel od armade ukaz, da vrne $2.08, katere je dobil preveč izplačane pred petimi leti, ko je bil še na Novi Fundlandiji.

VON BLOMBERG, HITLERJEV MINISTER JE UMRL

Nuernberg. — Tukaj je umrl za srčno napako feldmaršal von Blomberg, star 67 let, ki je bil prvi vojni minister v Hitlerjevem kabinetu. Svoje čase je zbudil veliko pozornost, ko se je leta 1938 poročil s preprostim dekletom. Nemška aristokracija je tedaj dvignila tak hrup, da se je Blomberg odpovedal ministrstvu, in Hitler je potem sam prevzel oblast nad bojno silo.

Vedno je poudarjal, da je vojak, ne pa politik, toda njegovo geslo je bilo, da mora biti dober vojak tudi dober nacij.

Von Blomberg je čakal, da bo pozvan k pričevanju pred mednarodno sodišče.

---o---

Vladni odbor je odobril večjo mezdo v kačukasti industriji po deželi

Washington. — Vladni odbor za stabilizacijo je odobril 18½c na uro poviška v mezdi delavcem v kavčukasti industriji. Do 100,000 delavcev bo deleženih tega zvišanja.

Ta dovolitev pa pomeni, da bodo štiri kavčukaste firme, ki bodo dale to zvišanje, to lahko uporabile za temelj zahtevi za višjo ceno svojim produktom. Te kompanije so: U. S. Rubber Co., ki zaposluje 28,700 delavcev, Goodyear, ki jih zaposluje 26,000, Firestone zaposluje 25,400 in Goodrich, ki jih zaposluje 19,000.

---o---

Natančno tako, kot je oglašal hišo

Poplar Bluff, Mo. — Nek zemljiški agent je oglašal 4 sobe hišo za $1,200. V hiši je tekoča voda, je govoril oglas. Kupec se je kmalu našel za tako poceni hišo. Ko je šel kupec hišo gledat je videl, da je v hiši res "tekoča voda." Kar 4 čevlje visoko je stala iz bližnje reke, ki je poplavila okolico.

---o---

NE POZABIMO NA TISOČE NAŠIH BEGUNCEV V TUJINI

Mi priporočamo sedanji standard čas

Clevelandska mestna zbornica bo enkrat te dni odločila, ali bomo šli zopet nazaj na hitrejši čas, kakor smo ga imeli tekom vojne, ali bomo ostali na standard času. Hitrejši čas bi bil od 28. aprila do 28. septembra. To se pravi, če bo mestna zbornica to odobrila, bomo morali poleti za eno uro prej vstati in šli za eno uro kasneje k počitku, če ne bomo hoteli iti spat s kokošmi.

Guverner Lausche priporoča, naj bi časa ne spreminjali, ampak ostali vedno na istem času, da ne bo zmešnjav, kakor so bile vedno tekom vojne. Za tiste, ki vstajajo zjutraj ob 8 ali 9 je že dobro, če bi vstajali eno uro prej, toda drugače je za tiste, ki že zdaj vstajajo ob 5 ali 6, pa bodo morali po hitrejšem času vstajati še eno uro bolj zgodaj.

Mi se pridružujemo mnenju guvernerja Lauscheta ter priporočamo to tudi naši mestni zbornici. Saj že itak prehitro živimo, zakaj bi še hitreje? Apeliramo na slovenske councilmane: Kovačiča, Princa in Pucla, da glasujejo za sedanji standard čas.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došlo preko Trsta)

ŠE VEDNO TREBA ŽRTVOVATI. — Komunistična "Primorska Borba" v Ajdovščini piše 12. jan., kako je znani komunist Regent, ki je prišel iz Moskve in sedaj organizira po Krasu, govoril, da je slabo in tolažil ljudi s tem, da je slabo povsod. Na shodu Slovensko-italijanske antifašistične unije v Postojni udrihal predvsem proti duhovščini. To namreč spada na tak shod in razmere bodo brž rožnate, ko ne bo več duhovščine. Potem pa je povedal, da ne gre samo za Jugoslavijo, ampak da mora postati vse človeštvo komunistično. Jugoslavija je samo en korak k temu cilju. Zato pa je treba še žrtvovati. Tako naj torej naše ljudstvo trpi naprej zato, da zmaga komunizem povsod.

AMERIŠKI VOJAK STRELJAL NA PARTIZANA v Kanalu pri Gorici. V neki gostilni sta se sporekla dva partizana z nekim ameriškim vojakom. Ta je vedel, kaj se je malo prej zgodilo z nekim njegovim tovarišem, ki ga je partizan ubil. Zato je on prvi streljal in enega komunistov ubil in drugega ranil.

MEJE STROGO ZAPRTE. — Težko je priti v Jugoslavijo, pa je še težje iz onega dela Primorske, ki je pod Jugoslavijo v Ljubljano. Treba je poprej dobiti posebno dovoljenje za na pot. Dobi ga samo "zanesljiv" človek. Ko pa pride v Postojno, tudi tak ni več zanesljiv. Preiščejo ga do golega. Pregledajo vsako stvar, ki jo ima s seboj in prebero vsako pisano besedo. Tudi denar mu preštejejo. Pa se še zgodi, da tudi "zanesljiv" ne pride čez. Vse to je hujše kot je bilo pod fašizmom ali pa v vojni dobi. K sreči kak tihotapec še ni pozabil svojega obrta in prenese kako pismo čez Javornik ali čez Hrušico.

DR. KRIŽAJ NI HOTEL BEŽATI. — Pri procesu pred Božičem je bil obsojen na smrt z obešenjem mladi duhovnik dr. Križaj, doma iz Vodic na Gorenjskem. Prijatelji so mu svetovali, naj gre z njimi, ko so se umikali pred komunistično podivjanostjo. Dr. Križaj je bil tako prepričan, da res prihaja svoboda in pravica, da ni hotel bežati. Zaupal je, da se mu ne bo nič zgodilo, ker ni ničesar zakrivil. Pa ni računal s komunisti, ki morajo imeti žrtve, da drže napetost ljudskih množic. Tako je postal žrtev svojega zaupanja v partizansko pravičnost. Vsi njegovi znanci povedo, da ni bil zmožen ničesar takega, kar mu očitajo komunisti. Dr. Križaj pa je obenem dokaz, kako prav so ravnali oni, ki so se umaknili pred partizanskim terorjem.

PREMALO SO DOBILI. — "Ljudstvo" je tudi protestiralo, da je bil pri ljudskem sodišču obsojeni nekdanji metliški župnik in prošt Klemenčič premilo sojen. Pri znanem procesu pred Božičem je bil obsojen z drugimi na mnogoletno ječo. Sedaj "ljudstvo" zahteva, da se ga obsodi na smrt. Ker so to "ljudstvo" voditelji komunistov, bo znova postavljen pred sodišče. Komedija se bo znova ponovila.

---o---

SLOVENSKI BEGUNCI VAS PROSIJO POMOČI!

TIHOTAPIL JE MEHIKANCE V AMERIKO

Lorain, O. — Policija in naselniške oblasti so tukaj prijele 43 letnega Mehikanca, Arnulfo Amaya, ki je tihotapil Mehikance v Ameriko. Večkrat je šel v Mehiko, kjer je nabral delavce za dobro delo "na severu" ter iste skrivaj pripeljal čez mejo. Z njim so aretirali še 5 oseb, ki so prišle nepostavnim potom v Zed. države.

Oblasti trdijo, da je Amaya računal vsakemu vse od $6 do $90, da ga je spravil v Ameriko. Plačali so mu, kadar so začeli delati. Vsi so delali pri železnici tukaj. Mehikance je spravljal v čolnu čez Rio Grande, potem jim je pa posodil denar za pot ter jih sam spremljal do Loraina.

---o---

Previdnost je dobra pri izbiranju voznika

Portland, Ore. — James Mitchell je stal ob cesti in z roko prosil mimo vozeče motoriste, naj bi ga kdo pobral. Res se ga je eden usmilil in ustavil. Bil je to državni policist, ki je v Jamesu spoznal pobeglega kaznenca, ki ga je nato brezplačno potegnil nazaj — na ričet.

---o---

Gospodarica mora deti vrata nazaj

Chicago — Mary McGee je šla na urad OPA s pritožbo, da ji je njena gospodarica snela vrata stanovanja, ker ji ni hotela izročiti ključa. OPA je odločil da se na ta način najemnikov ne izganja iz hiše in skuša dobiti vrata nazaj potom sodnije.

---o---

Don Miller odobren za zveznega pravdnika

Washington. — Senatni juridični odsek je odobril imenovane federalnm okrajnim pravdnikom za severno Ohio Don C. Millerja. Miller je brat Ray T. Millerja, načelnika demokratske stranke v okraju Cuyahoga.

Stalin zmerja Churchilla z "netilcem vojne"

London. — Maršal Stalin je včeraj imenoval bivšega angleškega premierja Churchilla netilca vojne ter ga obdolžil, da bi rad zanetil vojno proti Sovjetski Uniji. Dalje je Stalin izjavil, da je govoril Churchill v svojem govoru 5. marca v Fulton, Missouri, laži.

"Churchill se je zdaj pridružil netilcem vojne," je izjavil Stalin v Pravdi, glasilu sovjetske komunistične vlade. To je bilo ponovno povedano na radiu iz Moskve.

Stalin je tudi izjavil, da Churchill s svojimi prijatelji v Angliji in Zed. državah ogreva Hitlerjevo plemensko teorijo, da bi angleško govoreči narodi dominirali svet pod grožnjo vojne.

"Očividno je, da Churchill cilja na vojno z Sovjetsko Unijo," je rekel Stalin. "Rad bi zapeljal svoje poslušalce s tem, da govori, da se 20 letna prijateljska pogodba med Anglijo in Sovjetsko Unijo lahko raztegne na 50 let."

"Toda kako more kdo kaj takega izjaviti, ko ob istem času polaga temelje za vojno proti Sovjetski Uniji," je rekel Stalin. "To samo pomeni, da gleda na to pogodbo kot na prazen kos papirja, da prikrije svoje protisovjetske aktivnosti."

---o---

Krščanska demokratska stranka v Italiji zmaguje

Rim. — Iz dosedanjih poročil iz 427 občin je razvidno, da je dobila stranka desničarjev, to je krščanska demokratska stranka veliko večino. To stranko zastopa premier Alcide de Gasperi.

V bloku z drugimi strankami so dobili krščanski demokratje 165 občin. Komunisti sami so dobili samo 5 občin, socialisti pa 10. Toda kjer so nastopili komunisti in socialisti skupno, so dobili 65 občin.

---o---

SLOVENSKI IZGNANCI SO SI REŠILI LE GOLO ŽIVLJENJE. POMAGAJMO JIM!

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Tretja obletnica—

V petek ob 8:15 bo darovana v cerkvi sv. Kristine maša za pokojno Ano Dežman ob priliki 3. obletnice njene smrti.

Rojak poškodovan—

Na 55. cesti in Euclid Ave. je stalo v varnostni coni več oseb, ki so čakale na ulični voz. Mimo pripelje truk, ki je bil tako nerodno naložen, da je breme posnelo ljudi s platforme. Nekega Adolfa Gellerja je vrglo pod drug truk, da je bil takoj mrtev, druge je pa samo ranilo. Med temi je Frank Lisjak iz 11101 Revere Ave. Voznik je obtožen neprevidne vožnje in kršitve postave pri nakladanju truka.

Vse najboljše—

Mrs. Rozi Cimperman iz 1315 E. 55th St. je včeraj praznovala 70-letnico svojega rojstva. Jih še kar dobro nosi. Želimo ji še mnogo zadovoljnih in zdravih let.

Kje se nahaja—

Kdo ve, kje se nahaja Frank Šega, doma iz vasi Sajovec št. 2 pri Ribnici. V našem uredništvu imamo zanj sporočilo iz starega kraja.

---o---

Družine ruskih častnikov so že na Japonskem

Tokio — Ruski oficirji in civilni uradniki na Japonskem so že dobili svoje družine tje iz Rusije, dočim je ameriškim družinam prepovedano priti tje do 1. maja.

General MacArthur je določil dan 1. maja, da smejo priti tje družine ameriških častnikov. Isto so ukrenili tudi drugi zavezniki. Ruska letala so brez prednaznanila pripeljala ruske častnike, s katerimi so bile njih družine.

---o---

Ščurki so pregnali posadko z ladje

San Francisco. — Radio poroča, da se nahaja v pristanišču Wellington, Nova Zelandija, ameriški tovorni parnik Jose Marelos, katerega je posadka zapustila. Na ladji se je namreč pojavilo toliko ščurkov, da je morala posadka zbežati. Pristaniške oblasti zdaj tuhtajo, kako bi golazen pregnale z ladje.

---o---

Armada bo uničila zaloge smodnika

Washington. — Armada naznanja, da bo požgala 24,000,000 funtov brezdimnega smodnika, kar je najvarnejša in najcenejša pot, da se ga uniči. Vojni oddelek pravi, da ga je skušala prodati, pa ni bilo nobenega kupca.

Vprašanje, na katerega mi ne vemo odgovora:

Pred nekaj tedni je neki Ivan Boštjančič zapisal v "Enako" o neki trditvi v Ameriški Domovini. Rekli so mu naj pove, kdaj in na kateri strani je bilo tisto rečeno. Za trud smo obljubili njemu in uredniku "Enako" plačano vožnjo v stari kraj in nazaj in sicer v 1. razredu, povrh pa še vsakemu po $100. Po nagrado se še zdaj nista oglasila, niti povedala, kje sta videla dotično napisano, čeprav sta prej črno na belem zapisala, da je bilo v Ameriški Domovini. Zakaj nočeta nagrade ne vemo. Morda pa sploh ne marata iti v Jugoslavijo, četudi bi se peljala zastonj. Omenjena pozivljemo še enkrat, naj povesta, kje in kdaj je bilo tisto zapisano, ki sta tako natančno videla, da jima izplačamo obljubljeno lepo nagrado. Mi smo se že naveličali čakati.

NE IMEJTE ZAPRTE GARAŽE, KADAR JE MOTOR V VAŠEM AVTU V POGONU

Clevelandski varnostni direktor Frank Celebrezze svari pred strupenimi plini, ki uhajajo iz avtnega motorja, kadar je v pogonu. Zadnji teden sta bili dve osebi žrtvi takih plinov, dve so pa v zadnjem trenutku rešili. Nek moški je v garaži popravljal motor, ko je sapa zaprla vrata, ne da bi to opazil. V nekaj minutah je bil že v nezavesti. K sreči so ga našli in mu v bolnišnici rešili življenje.

Pa taki strupeni plini ne uhajajo samo iz motorja, ampak so tudi v plinu, ki ga rabimo za kuho ali gretje. Tudi v tem slučaju je dosti smrtnih nezgod. Glavna nesreča pri tem plinu je to, da ga človek ne ovoha, ne sliši in ne vidi. Priplazi se do človeka in ga umori, če ni kmalu pomoči.

Glavno varstvo proti temu je, da imate vrata v garaži odprta, kadar je motor v pogonu, plinske peči in furnezi naj imajo pa dober odvajalni dimnik.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

(JAMES DEBEVEC, Editor)

6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko na leto $7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto $8.00
Za Ameriko pol leta $4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta $4.50
Za Ameriko četrt leta $2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta $2.75
Za Cleveland in okolico po raznašalcih: celo leto $7.00, pol leta $4.00, četrt leta $2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:

United States $7.00 per year; Cleveland and Canada by mail $8.00 per year
U. S. $4.00 for 6 months. Cleveland and Canada by mail $4.50 for 6 months
U. S. $2.50 for 3 months. Cleveland and Canada by mail $2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier $7.00 per year, $4.00 for 6 months, $2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 6th 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83 No. 52 Thurs., March 14, 1946

Pismo, ki užge

Naše uredništvo je prejelo od dr. Mihe Kreka iz Rima naslednje pismo, o katerem ni potreba nobenega komentarja:

"Rim, 23. dec. 1945. — Danes 23. dec. 1945 sem dobil v Italijo prve številke Ameriške Domovine. Z velikim zadovoljstvom jo bom bral in sporočal njene novice našim ubogim prisilnim emigrantom, k so žrtve komunističnega terorja v Jugoslaviji. Prisrčna Vam hvala! Sedaj, ko v starem kraju ne more izhajati noben časopis, razen tistih, ki služijo komunistični propagandi, je **Ameriška Domovina edini dnevni list katoliških slovenskih ljudi na svetu.**

To svojo izjemno zgodovinsko vlogo in nalogo je opravljala in opravlja na najlepši način. **Vsi Slovenci ji moramo biti hvaležni za to.** Toliko bolj, ker vemo, kako težko stališče ima "Domovina" med samimi ameriškimi Slovenci. Naši ljudje, ki uživajo vso svobodo kot državljani U. S. A., si ne morejo misliti življenja brez te svobode in si enostavno ne dajo dopovedati, da v stari domovini svobode več ni. Vsi, ki čitajo spretno prirejena "pisma iz domovine," ki hvalijo režim O. F. in napadajo "izdajalske begunce," ne pomislijo, da pisma **morajo biti tako napisana,** da o Jugoslaviji ne sme nihče nič drugega pisati kot hvalo režimu in da to hvalo mora pisati kadarkoli mu **ukaže zaupnik komunistične stranke.**

Tisti, ki so se naučili, da bodoči mir sveta mora sloneti na soglasju treh velikih zaveznikov, površno sodijo, da je ta mir povsod tako dober kot v demokratični U. S. A. Oni nočejo verjeti, da tak mir pod vlalo komunizma pomeni hujše zlo kot je bila diktatura fašizma ali hitlerizma. Oni niti to ne pomislijo, da mir ni mogoč, dokler eden izmed nosilcev miru, miru noče. Resnica pa je, da komunizem hoče zavladati svet, hoče obvladati vse, diktirat vsem popolnoma. Komunizem ne trpi so-vladarjev, on je totalitaren in imperialističen. On ne miruje, dokler ne bo obvladal vse zemlje, ali pa bo propadel.

Le kdor je to spoznal in doumel razume, zakaj je demokratičnim slovenskim ljudem nemogoče živeti na rodni grudi in zakaj morajo v najbednejših razmerah vztrajati v borbi proti sedanji komunistični diktaturi. Ameriška Domovina dviga in brani prapor slovenske svobode, svobodnega življenja na slovenskih tleh. Brani svetinje naših očetov, brani čast sedanjega rodu, ki ga obrekovalci po krivici dolže "narodnega izdajstva."

Jaz imam že eno leto priložnost, da gledam slovensko žaloigro od blizu. Zagotavljam Vas, da "izdajalci" ljubijo svoj dom in rod mnogo iskreneje in pošteneje kot njihovi komunistični obrekovalci in preganjalci. Najboljši slovenski ljudje so ali v tujini, ali pa doma preganjani, teptani, klevetani in sumničeni. In če bi moglo, 80% prebivalcev bi bežalo iz strašne ječe, v katero je zaprta vsa slovenska zemlja.

Ameriška Domovina, edini med slovenskimi dnevniki, neomahljivo in vztrajno brani resnico glede dogodkov in stanja na Slovenskem. Danes je to delo težko in nehvaležno. Zdi se, da zmota zmaguje. V stari domovini je vsaj začasno že zmagala. Ali tudi če milijoni ponavljajo zmoto, zato še ne postane resnica, ampak ostane zmota. Vsi, ki verujemo v resnico in zmago pravice, se z ljubeznijo oklepamo "Ameriške Domovine" kot našega svetilnika v tem strašnem viharju, ki nas je zajel. — Miha Krek."

Svojevrstna pogodba

Vsi, ki so prizadeti v stavki, delavci in delodajalci, bi se morda nekaj dobrega naučili, če bi napravili tako pogodbo, kakor jo je unija oblačilnih delavcev in delavk v St. Louisu, Missouri. Glasom te pogodbe se mezda avtomatično viša, kadar tovarna dobro dela in zasluži in se niža, kadar so slabi časi. V pogodbi je seveda tudi točka, da se morajo življenske potrebščine znižati za najmanj 5%, predno more delodajalec vprašati za nižjo mezdo. Toda kadar je slab zaslužek in se cene življenskim potrebščinam znižajo, delodajalec lahko vpraša unijo za konferenco, na kateri se potem določi, za koliko se bo mezda delavcem znižala. Kadar je pa zopet obrat dober, zaslužek boljši za podjetje, pa unija povabi delodajalca na sestanek, da se določi višja mezda delavcem.

Ta pogodba jasno kaže, da je unija uvidela in priznala fakt, da imata delavec in delodajalec v industriji nekaj skupnega, namreč: oba sta zainteresirana v to, da tovarna obratuje, ker ta plačuje mezdo in plače, pa dividende vsem, ki so zainteresirani pri tem podjetju. Naj govori eden kolikor hoče o pravicah delavstva in o pravicah delodajalca, ako nesporazum med delavcem in delodajalcem zapre tovarno, sta oba ob svoje pravice, pa tudi ob svoj zaslužek.

Smešno se zdi človeku, če vidi, ob času nesporazuma ali stavke delavec razbija šipe ali drugo lastnino tovarne, kjer bo vendar njegov kruh, ko pride zopet do sporazuma. Ravno tako je nespametno, če delodajalec preganja delavca, ali mu ne prizna pravice do poštenega življenja, saj mora vendar vedeti, da brez delavca tudi tovarnar ne bo imel zasluška in njegov vloženi kapital ne bo vlekel dividend. Delavec in delodajalec sta navezana drug na drugega in eden brez drugega ne bo imel življenskega obstoja. Zato bi se pa morali odgovorni faktorji na obeh straneh boljše razumeti, kakor pa se zdaj, ko trajajo stavke po cele mesece, v škodo enemu kot drugemu.

BESEDA IZ NARODA

Odlomki iz pisma begunca Vrhničana

Mrs. F. Mlinar iz Waukegan-a nam je dala na razpolago pismo svojega brata Jožeta iz Stare Vrhnike, ki se nahaja med begunci. Priobčujemo iz pisma nekaj splošno zanimivih mest.

Milo se mi je storilo, ko sem prebral Tvoje pismo in videl Tvojo in drugih naših skrb za nas begunce. Zahvalim se za pismo pa tudi za paket, ki ga še nimam v rokah, pa sem obveščen od Kreka iz Rima, da je prišel.

Od doma pa ne vem, če boste dobili veliko poročil. Zvedeli smo iz Vrhnike, kako imajo vse komunistični razbojniki pod oblastjo in kako strahujejo druge ljudi, ki niso z njimi enih misli. Ti nekdanji delomrzneži tudi sedaj žive na račun drugih delavnih ljudi. Pijejo, plešejo in zapravljajo. Mladino zapeljavajo in kvarijo. Med tem ko ti nepridipravi dobro žive, pa drugi po samotah stradajo in ničesar ne dobe. Pišejo nam, da se tudi mnogo od tega, kar dobe taki reveži iz Amerike, ki niso z njimi, prime teh ničvrednežev.

Iz poročil vidimo, da so se odprle oči vsem, ki so poprej nasedali partizanom in vrjeli, da se res bore proti Nemcem. Danes vsi vedo, da so se ti ljudje borili samo za svoje koristi in za svoj komunizem. Pri volitvah se je videlo, da ljudje niso z njimi. Samo kdor je bil naravnost prisiljen, je šel na volišče. Drugi pa so jim odgovarjali in rekli: Vrnite nam naše fante, pa vas bomo volili. V Ligojni so dobili 9 glasov, na Blatni Brezovici nič, v Bevkah nič. Tudi na Verdu, kjer je bilo prej veliko navdušenja za partizane, je to navdušenje čisto minilo. Tudi v Zaplani in v Horjulu jih nobeden več ne mara. Koliko so pa potem na volišču naredili glasov za tisti svet, ki jim še vrjame, pa je drugo vprašanje.

Ko so fašisti zasedli naše kraje, se je začelo gorje za nas. Lahi so bili od začetka prilizjeni in hinavski, pa smo kmalu izkusili, kaj so. Ko je začela Osvobodilna fronta spravljati ljudi v hosto, se je začelo. Ti tolovaji so začeli s tatvinami in požigi. Spravili so se na evharistične križe in jih podirali, minirali so šole, izropali podružne cerkve. Vse življenje so napravili divje in nemirno. Tudi tisti, ki so zašli med nje, ker so mislili, da jim je res za svobodo, niso več mogli proč od njih. Mi smo se morali braniti pred temi divjaki, če ne bi nam vse uničili. Ta obramba je morala priti, ker ljudje niso spali v strahu pred temi rokovnjači cele noči.

Najhujše pa je prišlo, ko je hinavski okupator te napade na vasi, porabil za to, da je začel tudi sam preganjati narod. Namesto, da bi laški vojaki zatrli hostarje po gozdovih in ljudi pred njimi zavarovali, so začeli sami požigati vasi, iz katerih so vedeli, da je kdo v gozdovih. Požgali so vasi in postrelili mnogo ljudi, ki niso imeli prav nobene zveze s partizani. Še hujše je bilo, da so odpeljali veliko ljudi v internacijo, kjer so umrli ali pa zboleli, da marsikdo ne bo nikoli več zdrav. Videli smo, da je Lahom samo prav prišlo, da so partizani preganjali naše kmete. Tako so še oni dobili priložnost, da so udarli po našem ljudstvu. Da jim ni bilo za to, da partizansko golazen zares iztrebijo, smo kmalu videli na lastne oči. Videli smo, da so jih celo podpirali. Dogovorili so se, da so dobivali od Lahov celo orožje in municijo. Neko noč so na Drenovem griču partizani ustrelili postajenačelnika, nato pa je prišel vlak z municijo. To so razložili in nagnali ljudi iz Bevk, da so jim vozili v Krim. Videli smo, da je vse dogovorjeno. Tako so nas preganjali na eni strani komunistični razbojniki, na drugi pa Italijani.

Pa tudi mnogo takih je držalo s partizani, ki se jim je drugače preveč dobro godilo. Podpirali so jih bogato vrhniški bogatini. Tako sta jim dali Tomšičevka in Katarinovka vsaka po 300,000 lir in to v času, ko je lira še nekaj pomenila. Človek ne ve, kaj so ti ljudje mislili. Ali so res vrjeli, da bodo partizani prinesli, kaj dobrega? Ali so samo to mislili, da enkrat pred njimi trpe "klerikalci," pa se jim je to dobro zdelo? Danes vedo, da so bili neumni. Partizani so skoro vsem vse pobrali, nekaj pa so jih tudi pobili. Sedaj se smejejo njih neumnosti, da so podpirali svoje rablje. Razbojnik in komunist ne poznata hvaležnosti.

Na Vrhniki in v naši vasi na poslopjih ni posebne škode, hudo pa je v bolj oddaljenih krajih, kjer se ljudje niso mogli braniti. Velika Ligojna je vsa požgana, pa je hudo tudi po drugih vaseh. In kaj je bilo ljudi pobitih! To je bilo delo partizanov. Če ti ne bi začeli, bi tudi Lahi ne imeli priložnosti, da se maščujejo nad mirnimi ljudmi. Tudi tega nobeden ne vrjame, da bi se s takim napadanjem in požiganjem vojska mogla skrajšati. Vsi smo vedeli da bo konec takrat, kadar bodo Amerikanci in Angleži premagali fašiste in Nemce. Zato sem jaz in drugi obsojal delo partizanov in sem videl brž od začetka, da jim gre samo za zmago komunizma in za nič drugega. Danes vidim, kako prav sem imel, in kako nespametno so ravnali tisti, ki so od začetka mislili, da je partizanstvo res za osvobojenje naroda izpod okupatorjevega jarma. Hudo nam je danes, pa vsaj to vemo, da smo prav presojali, kaj je za partizanstvom. Pošten človek namreč ne more misliti, da se premaga okupatorja, če se požiga kmetije in minira šole. Ljudje po mestih niso videli teh komunistov od blizu, kot smo jih mi.

Koliko ljudi so spravili v nesrečo in zapeljali. Koliko so jih pa tudi s silo zvlekli na svojo stran. Tako so prišli k našemu Matevžu na svetega Rešnjega Telesa dan lani (1944) in mu nastavili revolver na čelo in zahtevali, da gre z njimi. Moral se je vdati. Celo zimo je moral biti z njimi, potem pa so ga ubili. Sedaj pravijo, da je padel v boju z domobranci. Pa je bilo takih, ki so jih s silo zavlekli k sebi, veliko. Take so radi v bojih postavljali na prva mesta in so se jih iznebili. Mlajše, ki so jih s silo spravili v svojo družbo, pa so počasi pokvarili.

Težko nam je, da nas zapadni zavezniki niso hoteli prav razumeti. Dajali so vso podporo partizanom, pa niso mislili na to, kako so jih partizani od vsega začetka sovražili. Zmeraj smo slišali o ameriških kapitalistih in bahali so se, da bodo te že še ugnali. Na zunaj so držali, kot da so z zavezniki. Včasih so se celo bahali, da so z njimi Angleži in Amerikanci. Mi pa smo videli, da so pobijali ameriške padalce, ko so jih poprej izropali, in smo vedeli, koliko je ura. Sedaj kažejo partizani, kot nam pišejo iz Slovenije, da so pravi sovražniki Amerikancev in Angležev. Če bi bilo od njih odvisno, bi brž prišlo do vojske proti zapadnim demokracijam. Tudi iz tega vidimo, da smo imeli prav.

Veš sestra, dobro se spominjam, ko si mi pred vojsko pisala o združenju vseh Slovanov. O, da! Če ne bi bilo tega nesrečnega komunizma. Sedaj smo pa tako strašno preizkusili, kaj nam je prinesel komunizem iz Moskve. Najprej mora pasti komunizem, potem se bo dalo govoriti o Slovanskem združenju.

Veš sestra, tu imamo dosti časa, da premišljujemo. Hudič ima svojo fronto, pa jo ima tudi Bog. Zato vemo, katera bo na zadnje zmagala. Videti bi morala, koliko je tu žive vere in ljubezni do Boga. Hudo je, posebno če človek ni čisto zdrav, če misli na svoje otroke, ki jih bodo sedaj komunisti učili, pa bomo prenesli. Hvaležen vam bom vsem, če mi boste pomagali prestati to trpljenje in ta čas preiskušnje.

Beseda od svojcev iz domovine

Mrs. Mary Pogachar iz Lorain, O. je prejela naslednje pismo od svoje sestre France iz Jarš pri Domžalah. Pismo se glasi::

16. 1. 46.

Draga sestra Mici!

Po dolgem času se Ti oglašam, če si še živa na tem svetu? Mi smo ostali še vsi živi, čeprav je bilo hudo in težko . . . Povem Ti samo o mojih enajsterih otrokih. Jaz sem doma pri sinu Poldetu, ki je poročen z Aumanovo iz Vira. Sem bolj slabega zdravja. Beli smo preganjani. Matilda je bila pregnana z desetimi otroci (cela družina) v Nemčijo. Po dolgih treh letih so se vrnili. Minka, Francka in Francelj so na Koroškem pod angleško oblastjo, pa žal Ti ne morem poslati naslova, ker nimamo nobene zveze z njimi. Ivan in Peter sta bila tudi izgnana v vojsko v Nemčijo. Po štirih letih sta se srečno vrnila. Najbolj pa mi je hudo za Tončko in Rezko. Kakor Ti je že znano, so se bile posvetile redovnemu stanu, sestram sv. Vincencija v Ljubljani. Saj sta bili tam že desetletja. Sedaj so izgane. Za S. Tončko nič ne vemo kje je, S. Rezika je pa še v Ljubljani, a koliko časa še ne vemo . . .

Hodnikov Pepe je padel v angleški vojski. Kar je pa ta mladih, ki jih Ti nisi poznala, je pa padlo 50 na Rodici in Jaršah — ki so se borili za resnično svobodo. Moji sosedi, ženi Jankota Pirnat, so morali po hudi bolezni odrezati nogo. Če boš prejela to pismo, mi odpiši in Ti bom še kaj več pisala. K sklepu Te prisrčno pozdravljam Tebe in vso Tvojo družino. Težko bom pričakovala Tvojega odgovora. Ljubeča Tvoja sestra Franca.

* * *

Joseph Umberger, 15919 Whitcomb Rd. je prejel od svoje sestre Terezije Sadar iz Št. Vida pri Stični naslednje pismo:

Št. Vid. 3. XII. 45.

Preljubi moj brat Jože!

V začetku mojega pisanja Te jaz in moj mož prav lepo pozdravljava. Sporočam Ti žalostno novico, da je moj edini sin padel pod kroglo domačih izdajalcev nemških hlapcev. Ne moreš si misliti, kako mi je hudo za edinim sinom. Odpeljali so mene in mojega moža. On je bil deset mesecev v Nemčiji in tudi jaz sem bila zaprta in v zaporu tako pretepena, da še sedaj ne morem dosti hodit, ker me še vedno noge bole. Saj Ti ne morem vsega popisati, kako strašno gorje je bilo pri nas v času in kako grdo so delali in tpriničili svoje nasprotnike. Ko sva bila midva zaprta, so nama doma vse izropali. Pobrali so vso obleko mojo in moževo kakor tudi od sina in pobrali so vse do zadnje živanke, da ko sem prišla domov, nisem imela kaj obleč in kam se vleč, kot na trdo klop. Zato Te prosim, če moreš poslat kakšno obleko meni ali pa možu, ker nimava ničesar, ne obleke ne obuvala. Tudi kupit ne moremo ničesar.

Tako nam je hudo, da jokam noč in dan. Mož je bolehen prišel iz Nemčije in jaz sem pa tudi vsa pretepena, da si ne moreva ničesar zaslužit. Zato Te prosim, ljubi moj brat, če mi moreš kaj pomagat. Končno Te oba z možem prav lepo pozdravljava ni Te prosim, da mi odpišeš, če si še živ in zdrav. Tvoja žalostna sestra Reza. Z Bogom!

* * *

Benedict Pajk, 697 E. 157. St., je dobil pismo od svojega oskrbnika Frank Košaka iz vasi Tolčane ,p. Zagardec, Dolenjsko. Pismo se glasi:

Tolčane, 30. I. 46.

Cenjeni!

Na pismo, ki smo ga je prejeli, Vam je oče že odpisal a ker mogoče niste dotičnega pisma dobili, Vam pišem še enkrat jaz (njegova hči), ker mi je tako naročil moj oče. Vaše pismo smo prejeli 20. januarja 1946. Naš oče pa so Vam bili že prej pisali in kakor je videti nismo imeli pravega naslova, ker nam je vse z gorelo. O tem Vam je že znano, kaj smo prestali, vendar pa se ne da vse popisat, kajti vsak bi lahko napisal kar debelo knjigo.

V Tolčanah je pogorelo petim gospodarjem. Najbolj pa smo bili prizadeti mi, ker nam je zgorela vsa živina, 7 glav govedi in prašiči, z eno besedo vse. Zažgali so Italijani iz Straže s hriba so pričeli metati na našo vas užigalne bombe. Prva je padla na naš hlev in v trenutku je bila vsa naša domačija v ognju. Ne morete si misliti, kako nam je bilo, ko smo slišali našo živino, kako je tulila in mukala, ko je morala živa zgoreti. Bili smo takrat na polju, a nismo mogli domov, ker je pokalo v vas in iz vasi. To je bilo 12. junija 1942 krog poldne. Isto uro so tudi Češnjice zgorele. Zgorelo je petim gospodarjem in zgorel je tudi Berdik in njegov sin Korel, ker sta reševala.

Vaša domačija še stoji in ni nič poškodovana. Mi sedaj stanujemo v Vaši hiši, odkar nam je zgorelo, saj menda ne boste hudi zato in tudi ne bomo naredili nobene škode. Hiša bi pa itak gotovo ne bila prazna, ker je dosti ljudi brez strehe.

Pri nas smo bili letos samo trije doma, nekaj njiv smo obdelali, drugo smo pa pustili. Tudi našo hišo smo že prerej popravili in ko bomo naredili še hlev, bomo šli takoj v svoje. Do sedaj sploh nismo nič mogli popravljati, ker ni bilo ljudi za delo in tudi materiala se ni dobilo, sedaj pa, ko je vojna končana, se bo počasi že kaj dobilo.

V Zagradcu so zgorele Videniču Maričkina hiša, Žgajnarjevega Janezka in Šlosarjeve Manike je tudi hiša poškodovana. Malo Globoko je tudi pogorelo, samo Antončkovo ne, drugo pa vse. V Deči vasi je tudi gorelo.

Predno končam to žalostno pismo, Vas vse prav lepo pozdravmi in ako boste prejeli to pismo, Vas prosim, da nam odpišete.

---o---

Članom dr. sv. Antona, št. 138 CKO

Članom našega društva tem potom naznanjam, da se bo prihodnja naša seja vršila zadnjo nedeljo tega meseca — *31. marca popoldne ob pol dveh* — v zborovalni dvorani nove šole. Člane prosim, da upoštevate to naznanilo in vedite, *da ne bo seje tretji pondeljek* kot navadno.

Ker so naše seje vedno tako slabo obiskane, je bilo sklenjeno na letni glavni seji, da ima odbor pravico sklicati od časa do časa sejo na nedeljo, kar smo že parkrat storili v preteklem letu in je tako vsaj parkrat na leto prišlo malo več članov na sejo. Zato upam in pričakujem, da boste vsi, ki boste brali to naznanilo tudi upoštevali to in prišli 31. marca popoldne vsi na sejo. Prosim pa vas, da vsi, ki brali, opozorite tudi d[...] ne, ki bodo morda pre[...] naznanilo.

Na letni seji je bilo [...] njeno, da bi bilo naše [...] pripravilo domačo zaba[...] članstvo, a ker pa na [...] arja in februarja ni bil[...] odbora nobenega drug[...] si odbor s tem delom [...] naprej. Več o tem bo[...] na seji 31. marca. Z [...] pozdravom,

Joseph Meglič[...]

Zdaj bomo povedali [...] si znali Gorenjci prip[...] bre in uspešne gorjače [...] v trdni roki vse kaj bo[...] vnega kot na primer d[...] ročica.

Izbrali so si v boršt[...] ki je še rastel in sic[...] vrste. S sekiro so ga [...] deblu, potem so pa [...] zareze peska in pustil[...] delali vedno na pomlad[...] so pa pustili, da je ra[...] Drugo ali tretje leto so [...] sekali, oklestili in olu[...] ljeno so dobro namazal[...] no, držeč palico nad o[...] je počrnela. S tako g[...] potem lahko z enim ma[...] li vola na tla. Pri nesp[...] s fanti se je glede tak[...] tudi lahko reklo: pet [...] kjer porine.

Poleti nosijo Goren[...] piše Valvazor, bele ali [...] nene hlače in hodijo [...] brez kamižole v sraj[...] okrogel ovratnik. Pone[...] rabljajo v poletnem [...] namesto usnjenih čevlje[...] mi hodijo s čisto ra[...] prsi, kakor je povsod [...] med kmeti.

Ženske nosijo na [...] imenovane peče. To so [...] čice, narejene iz drob[...] niti in tankega plat[...] oblečejo modrc in na[...] krilo, čeznje pa moder[...] ste širok pas. Ti paso[...] lašč v ta nemen tkani, s[...] beli ali kovani iz med[...] dno si privežejo okrog [...] platnen robček, tudi [...] gavice so jim večinoma [...] bele, a hodijo v čevljih [...] kod v belih škornjih. [...] čijo v kratkih kožuhih.

Večina moških si [...] dolge lase, nekateri pa [...] jo s škarjami docela [...] čini nosijo kmetje [...] brade, ker se malo kdo [...] s škarjami, kar se tiče [...] de.

Z ženitovanjskimi [...] pa na Gorenjskem tako [...] kod gre ženin sam z dr[...] bit v goste, drugod gre[...] le ženin in drug, temve[...] vesta z družico k ob[...] bližnjim sorodnikom in [...] pa jih ustno vabijo, na[...] na ženitovanjsko slavje [...] ljubijo, da jim bodo [...] dobnih primerih radi us[...] nekaterih krajih gre[...] godci, drugod pa se ženi[...] jo na vozu, ponekod pa [...] Če se ženske peljejo, te[...] jahajo, ponekod pa tudi [...] na moški način jahajo [...]

Ženin pelje na konju [...] nevesto, starešina teto [...] družico. Če je še kak [...] ima ljubico ali hoče kater[...] počastiti, jo tudi pelje [...] To se pravi, da sedi za [...] konju. Ostali pa, ženske [...] ki, jahajo brez prisedni[...] konju, na poti ukajo [...] vpijejo tako, da vsak ve [...] šnih opravkih hodijo.

Moški, ki gredo vabit [...] imajo opasano sabljo. [...] ne šli vabit na slavje, [...] bi šli na vojsko pos[...] Turkov. Ampak vihrajo [...] ni trakovi na klobukih [...] da strogi vitezi ne mislijo [...] ampak samo na veselje.

Prihodnjič bomo pa vid[...] ko so na Gorenjskem pri[...] nevesto k hiši

Gozdarjevi spomini

Spisal Jos. Kostanjevec.

V.

Stari Trnovec je umrl brez poroke; ni se bil nadejal tako nagle smrti. Vse lepo posestvo je torej pripadlo Ivanki, razen materinega deleža. Ivanka je bila tačas uprav dovršila šestindvajseto leto, bila je torej polnoletna in sama svoja gospodinja. Nihče ni imel upravovati nad njo, nihče se vtikal vmes, zakaj mati je bodala in je bila izgubila vso moč in voljo. Delala je pri hiši vedno dalje kakor stroj, brez veselja in žalosti, brez vsakega najmanjšega zanimanja. Odgovarjala je samo z "da" ali "ne," bilo ji je popolnoma vseeno, kaj in kako se vrši v hiši in okoli nje. A drugi ljudje so se bali ogibati hiše, redkokedaj je ako je bil primoran, je prišel sem ter tje kdo vanjo. Ivanka niti dalavcev ni mogla prositi, da bi ji za dober denar pomagali spraviti poljske in druge pridelke. Tedaj ji je prikočil na pomoč Birk. Ko so dokončali njegovi delavci svoje delo na cesti, jih je pripeljal k Trnovcu in pozno v noč so delali ter motili mir na vasi. Pa tudi ob nedeljah in praznikih so ropotali naloženi vozovi mimo cerkve in skozi Črni do Trnovčeve hiše.

"Bomo videli, kdo bo užugal," je smejal Birk. "Čakajte, vsi boste beračili na teh-le vratih."

Ivanki pa je bilo vedno bolj hudo pri srcu. Očitala si je, da je ona kriva prezgodnje očetove smrti, in slutila je, da ne bo nikdar srečna, ker je ravnala proti njegovi volji. Toda ni si znala pomagati, na eni strani je prevelika ljubezen, na drugi sramota, ki je imela kmalu pokazati očita, oboje ji je zmešalo razsodnost tako, da se je kmalu vdala vednemu nadlegovanju Birkovemu, da se poročita. Birk pa je bil tiste čase tudi zelo pooseljena sladkost in prijaznost. Vsako željo Ivankino je bral že iz njenih oči in jo izpolnil, še preden jo je izrekla. Pravtako je bil ljubezniv proti njeni materi, tako da je ta nekega večera celo dejala Ivanki: "Saj ni napačen človek." Sicer pa je bilo to cenjeno vse, kar je izgovorila o svojem bodočem zetu. Nihče ni vedel, kaj je prej ali pozneje mislila o njem.

Tudi župnik se ni vtaknil več v to zadevo. Nekako otopel je bil in prvič se je zgodilo, da je izgubil ravnovesnost in ni mogel najti poti iz zagate. Ko je videl, kako so ljudje zapustili Trnovčevo hišo, kako se z delom oskrunjajo nedelje in prazniki, je poizkusil govoriti s prilog Ivanke. Toda sedaj ga Črnjani prvič niso poslušali, zmajevali so samo z glavo in molčali. Tega pa je bil župnik celo nekako vesel, zakaj dejal je proti nama z učiteljem:

"Da so Črnjani naenkrat tako trdi, je dobro znamenje. Morda vendar ta dogodek ostane osamljen in ne bo imel posebnega vpliva na razmere na Črni. Dal Bog, da bi bilo tako! Birk si bo pa pozneje že vedel preskrbeti delavcev, da mu ne bo treba skruniti nedelj in praznikov, saj tudi ljudje sami niso za to in potrebujejo ter imajo radi nekoliko počitka . . ."

Takšne so bile razmere na Črni, ko se je neki pondeljek vršila poroka Trnovčeve Ivanke z delovodjo Birkom.

Bilo je pa to prvo ženitovanje na Črni, da ni bilo ne župnika in ne učitelja zraven. Vabila sta ju oba, Birk in Ivanka. Zlasti Birk je porabil vso svojo zgovornost, da bi ju pregovoril, toda župnik je odklonil odločno:

"Želim Vama vsega blagoslova božjega, toda priti ne morem, in sicer samo zaradi spomina na poštenjaka, pokojnega Trnovca. Moral sem vama povedati resnico. Izkušajta, da poravnata krivico nasproti pokojniku z lepim življenjem, glejta, da postane vajina hiša izgled krščanske bogoljubne hiše, in izbrisana bo tudi ta krivda. Pokojnik sam pa bo blagoslavljal iz nebes vaju in vajin zarod. Hodita z Bogom —!"

Birk se je spričo tega delal ravnodušnega, a na skrivnem je škripal z zobmi ter prisegel župniku maščevanje. Ker ni šel župnik, je hvaležno odklonil vabilo tudi učitelj Ivanki s težkim srcem . . .

Po poroki pa se niso razšli vsi svatje, nekaj jih je ostalo kar na Črni pri Birku. Ko so nehale gostije in se je začelo redno delo, so se preoblekli, in Birk je imel takoj pri hiši nekaj domačinov, ki jih je porabil za delavce.

"Tako, sedaj se bom pa smejal jaz," je dejal čestokrat samemu sebi, in njegovo oko se je zaiskrilo v čudnem, sovražnem blesku.

Bili so pridni ti delavci Birkovi, ni jih bilo treba priganjati k delu, a bili so nasilni in razgrajači, da so se kmalu začeli prepiri s črnskimi fanti. Govorili so o svetih rečeh tako nespoštljivo in zanikarno, da so se ljudje zgražali in se jih ogibali, kjer so mogli. Toda Birk jih je bil vesel; njemu ni bilo do drugega kakor da mu garajo od jutra do večera, za drugo se ni brigal.

(Dalje prihodnjič)

FATS HELP HERE!

Industrial fats and oils are essential to thousands of manufacturing processes like the rethreading of a turbine shown here. Used cooking fat helps make up the deficit of inedible fats and oils, and helps housewives get more packaged soap, laundry soaps, nylons, soap powders, fabrics, and other needed products.

Razgovor z Lt. Mary Stone (Stanovnik) iz South Chicage

(Nadaljevanje)

Poročevalec: Kako je pa tam v pogledu zdravljenja spolnih in drugih bolezni?

Mary: Toliko vem, da tisti zdravniki, ki med okupacijo niso bili s partizani v hribih, zdaj ne morejo pravilno izvrševati svojega poklica. Ni jim sicer naravnost zabranjeno, ne morejo si pa nabaviti zdravil in orodja za zdravniško prakso. Tudi so jim vzeli avtomobile, da ne morejo okoli bolnikov. Partizanom ne gre za drugo kot za maščevanje. In to ne le nad svojimi izrazitimi nasprotniki, tudi nad tistimi, ki niso bili v hribih.

Poročevalec: Ali je to vaše mnenje, Mary, ali ga ponavljate za drugimi?

Mary: Najprej naj povem, da nisem šla v Slovenijo poizvedovat. Šla sem samo na obisk svojcev, to je bil moj namen. Vse informacije, ki jih imam, sem dobila od ljudi brez mnogega izpraševanja. Ljudje so mi naravnost vsiljevali svoje zgodbe in žalostne dogodke, ki so se godili. Domačini, tujci, pa tudi premnogi partizani — vsi so siti partizanskega gorja in grdobij. Kar se pa tiče vprašanja o maščevanju, tudi lahko rečem, da je to čisto splošno mnenje. Partizani sami, oziroma komunisti, niso tega nič skrivali. Naj vam povem le en primer. Ljubljanskim uršulinkam so zaprli njihovo šolo in nastanili v bivše šolske prostore partizansko vojaštvo. Izmed 113 uršulink je le šestim dovoljeno, da hodijo poučevat v neko zunanjo šolo. Tako vsaj te nekoliko zaslužijo, drugih dohodkov samostan nima. Nune stradajo, da je strah. Videla sem ljudi in lahko povem imena, kako so skrivoma pošiljali uršulinkam malo hrane. To je mene tako užalilo, da sem pozneje kar odkrito vprašala nekega visokega komunističnega uradnika: Zakaj tako delate? Kar peniti se je začel, ko je videl, da se mi nune smilijo. Omenila sem stvar drugemu. Ta mi je čisto mirno rekel: Veste, uršulinke moramo pošteno kaznovati. Prav se jim godi Ko so nekoč med okupacijo imeli domobranci svoje zborovanje na kongresnnem trgu, so uršulinke prišle k oknu in — ploskale! — Tako torej! Vem pa tudi, da bi komunisti kaznovali one ljudi, ki skrivaj nosijo hrano uršulinkam, če bi jih našli.

Poročevalec: Povejte mi zdaj, Mary, ali ste kaj slišali tam o nekem zbiranju protikomunistov v hribih, ki da pripravljajo odpor proti sedanjemu režimu?

Mary: O tem ni bilo nobene besede. Da se tu pa tam kdo skriva, to se je omenjalo. Da veliko moških manjka, pa se nič ne ve zanje, kje so, to je tudi res. Toda če so jih komunisti spravili s poti ali se živi kje potikajo, to ljudem ni znano. Sama sem videla dolge vrste žensk, ki hodijo od urada do urada poizvedovat za svoje može. Namesto kakih pojasnil pa večinoma naletijo na smešenje in norčevanje. Največkrat jim uradniki odgovarjajo takole: Nič se ne ve, kje je vaš. Ampak če ne morete živeti brez moža, vam pa mi kakšnega poskrbimo, vsaj za včasih, ha, ha!

Poročevalec: Ali ste kaj čula o takozvanem masovnem pobijanju nasprotnikov partizanstva?

Mary: Plenty! O tem se povsod govori. Ljudje vedo strahotne zgodbe o Kočevskem Rogu, o tistem brezdnu nad Glinščico za Rožnikom, o Hrastniku in drugih krajih, ki jih nimam več v spominu. Žal, zapisati si nisem upala prav ničesar, vsak mi je to odsvetoval. Naj povem zlasti o tistem brezdnu za Rožnikom. Tam nekje izvira Glinščica, ki teče skozi Vič. Ko so partizani po odhodu Nemcev in domobrancev zasedli Ljubljano, so našli kakšnih tisoč ranjenih ali drugače ljubljanski bolnišnici. Vse te so spravili s poti s tem, da so jih odpeljali za Rožnik in jih pometali v brezdno, pa še drugih svojih nasprotnikov od drugod. Ljudje so mi pravili, da so brezdno pozneje podminirali, da bi zabrisali sled. Zgodilo se je, da je Glinščica tri dni tekla iz svojega vira vsa krvava. Ljudje so seveda postali pozorni, pa so partizani brž raznesli novico, da so jo zastrupili domobranci. Lahko si mislite, kako je samo ta zgodba vplivala name, ki sem kot bolničarka na Nemškem negovala ranjene in bolne SS vojake! Nad nezmožnimi bolniki počenjati take reči! To je divjaštvo, kakor ga menda ni bilo videti na avtu do današnjih dni. Pa je to samo eno. Kaj so ljudje vedeli povedati o Kočevskem Rogu in drugih krajih, je strahotna zgodba. Tudi iz osebne skušnje lahko povem, da sem naletela na partizane, ki je zanje ime "divjak" čisto prenedolžno. Treba bi bilo iznajti zanje novo besedo.

Poročevalec: Te in take reči so bile že tudi objavljene v Ameriški Domovini. Mnogo naših ljudi jih ne verjame . . .

Mary: Naj gredo tja, slišali bodo takih zgodb, da jim bo brnelo po ušesih! Sami partizani niso nič tajili. Njihov odgovor je bil spet in spet: Tako mi delamo z "izdajalci." Zverine!

Poročevalec: Ali partizani res verjamejo, da so bili vsi tisti ljudje izdajalci?

Mary: Kako bi mogli res verjeti! Sama sem nekaterim očitala, da so pobili toliko in toliko nedolžnih. Odgovor je bil: Tisti so pa bili pobiti po pomoti, kaj hočemo . . .

Poročevalec: Zdaj pa ne vem več, če se drživa dogovora ali ne. Rekla sva, da bova govorila o slovenskem "peklu" najpoprej glede na bodočnost in potem glede na sedanjost. Povejte, v čem po vaših mislih obstoji tisti "pekel" z ozirom na današnje dni.

Mary: V dveh rečeh. Prvič je njihovo telesno življenje po večini strašno siromašno. Za jesti imajo po kmetih še nekaj, po mestih je velika stiska. Mesa, konserviranega mesa — po deset dek na teden za osebo! Pa mnogi nimajo denarja niti za to količino. Kako so pa oblečeni tudi po kmetih, sem že pisala. Vrhnja obleka bi še bila spodnja je flika pri fliki, ali pa luknja pri luknji, če jo sploh imajo. Kupiti se ne da, kar so imeli, je vse porabljeno. Celo pri Adamičevih na Blatu so imeli na nogah le copate iz koruzne slame, pa nobenih nogavic.

Poročevalec: Torej ste obiskali tudi Adamičeve Ali ste Lojzu kaj sporočili o njih?

Mary: To je zgodba zase. Bom pozneje prišla nazaj k temu. Spomnite me, če bi pozabila. Zdaj nadaljujeva druge reči. Poleg pomanjkanja hrane in obleke trpijo na pomanjkanju kuriva. Za kuhinjo še spravijo skupaj nekaj drv, za gretje sob ničesar. Pa je na kolodvoru v Ljubljani zaloga premoga, toda sam nadzorujoči patrizan mi je pravil, da ima naročeno dati partizanom, kolikor hočejo, drugi si pa premoga za noben denar ne morejo kupiti. Že v novembru je pritiskal mraz. Ne morem si misliti, kako preživljajo zdaj pravo zimo. O tem sem tudi pisala v pismu, da je partizanom kar vsiljeno dosti obleke, dočim drugi ne morejo do nje. Enako je z raznim blagom za preživljanje.

Poročevalec: Pisali ste tudi, da blago od UNRRE [illegible] ma v Rusijo, delema se pa razdeljuje dom akot "dar Rusije."

Mary: To ponavljam. Sama sem videla ženske, ki so odnašale nekake kante z ne vem kakšno vsebino, pa so se med seboj spraševale, zakaj je na kantah vse napisano po angleško, ko vendar ta roba prihaja iz Rusije? Niso mogle razumeti, zakaj Rusi tako delajo. Jaz sem seveda vedela, da je tisto blago naravnost iz Amerike. Tudi partizani vedo, ljudem se pa to ne sme povedati. Da partizani vedo, je dokaz tole: En partizan je kričal nad menoj, da jim Amerikanci pošiljamo tako moko, kakoršne bi on še prašičem ne dajal "za žret." Ugovarjala sem in rekla, da naše blago gotovo ni tako slabo, pa tudi malo hvaležnosti bi partizani lahko pokazali do nas Amerikancev. Na to mi je odgovoril: Pa zakaj nam ne bi pošiljali! Saj imate dosti. No, pa prenehajte in nas pustite pocrkati . . . To je bil ves pogovor ž njim o tej točki.

(Dalje prihodnjič)

—o—

Ženske volivke

Ko so v Zed. državah dobile ženske volivno pravico, so računali, da je bilo s tem nad 9,000,000 dodatnih glasov, kar je bil lep dodatek k 17,500,000 volivkam, ki so že prej imele volivno pravico, kar je bilo pač odvisno od posameznih držav.

Gornja slika nam predstavlja del skupine 130 taxijev, v katerih se je peljalo krog 100 veteranov v Washington, D. C., da tam protestirajo proti odredbi mesta Chicago, ki je določilo, da ne sme biti v mestu več kot 3,000 taxijev.

— Največjo ameriško zastavo imajo v Detroitu, ki meri 90x239 čevljev. Zanjo so porabili 840 jardov rdečega, 881 jardov belega in 260 jardov modrega (plavega) blaga.

MALI OGLASI

Soba v najem

V najem se odda opremljena soba za žensko. Si lahko tudi kiha. Vprašajte na 1156 E. 60. St., ali pa na 1162 E. 60. St.

Pristava naprodaj

Naprodaj je 30 akrov pristava, krasna hiša, velik parlor, 2 spalnici, kopalnica z vzidano banjo, neizgotovljeno 2. nadstropje; posebna pršna kopel v kleti, tla iz trdega lesa; 75 čevljev globok vodnjak z novo sesalko; furnez. Vse udobnosti kot v mestu. Vse natančno prenovljeno. Idealno za človeka, ki bi rad lep razgled. Najvišja točka v Lake okraju. Vidi se zadej prav na jezero, 8 milj oddaljeno, od spredaj se pa vidi 12 milj daleč. — 4½ akra jablan, ki dajo do 400 bušljev jabolk na leto. Nahaja se na Turney in River Rd. v Perry, O. Do Clevelanda se vozi ¾ ure. Jako zmerna cena $11,000. Za podrobnosti pokličite IV 9611. (53)

GEORGE TOMASIR

BETONSKA DELA

pločnike, dovoze, kleti in tla v garaži

1423 E. 39. St.
Tel. EN 5677
Cleveland 3, O.

Hiša 8 sob

Naprodaj je hiša 8 sob, 4 in 4, blizu šole, cerkve, ulične železnice in busa. Vprašajte na 702 E. 156. St.

(Mar. 12, 14)

Thomas Flower Shop

SLOVENSKA CVETLIČARNA

CVETLICE ZA VSE SLUČAJE
Lepo delo in točna postrežba
14311 ST. CLAIR AVE.
Tel. GL 4316

Kraška kamnoseška obrt

15425 Waterloo Rd.
IVanhoe 2237

EDINA SLOVENSKA IZDELOVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV

Izvrstna prilika

Tukaj je edina prilika v življenju. Naprodaj je hiša za 2 družini in 2 prodajalni; vse za $10,000. Če želite dom in trgovino imate tukaj priliko. Nahaja se v prometnem kraju E. 65. St. in St. Clair Ave. okolici. Govorimo slovensko. Vprašajte za Mr. Paušiča.

Porath Realty

RA 5777—10522 Superior Ave.—RA 6853

(53)

Naprodaj farma

Naprodaj je farma, obsegajoča 150 akrov, fina poslopja, veternica, velik cementiran hlev za 40 krav, 2 traktorja. Nahaja se na Babbitt Rd. blizu ceste 46; 2 in pol milje od vasi Newline. Podrobnosti izveste pri Mrs. Julia Kassai, 1259 E. 169. St. tel. IV 6945. (58)

Lot kupim

Rad bi kupil lot v Euclidu, da bi bil 50 čevljev širok in najmanj 150 čevljev dolg. Kdor ga ima naprodaj, naj pokliče od 5 do 7 zvečer 18603 Arrowhead Ave., tel. KE 6240. (52)

Hiša naprodaj

Naprodaj je hiša za 2 družini, 4 in 5 sob, zaprta veranda, en furnez, ena garaža, kokošnjak, blizu Nottingham Rd. Se lahko takoj vselite. Pokličite po 6 uri zvečer KE 6275.

VERA SULAK
Zemljiška prodajalka

(53)

Hiša naprodaj

Naprodaj je hiša za 3 družine, 3 zidane garaže, dobri dohodki, jako dobro vzdrževana; cena samo $7,000. Pokličite lastnika OR 3451. (52)

DELO DOBIJO

Delajte v

MODERNEM POSLOPJU

THE TELEPHONE COMPANY,

potrebuje ženske za hišno znaženje poslopij v mestu

Stalno delo — dobra plača

Poln ali delni čas
6 večerov v tednu
od 5:10 zv. do 1:40 zj.

Zglasite se v Employment Office 700 Prospect Ave. soba 901 od 8 zj. do 5 pop. vsak dan razen v nedeljo

THE OHIO BELL TELEPHONE CO.

MALI OGLASI

Hiša za 2 družini

Naprodaj je hiša za 2 družini, 5 in 5 sob, furnez na plin, velik lot in garaža. Nahaja se na Luther Ave. blizu 55. ceste. Cena je samo $6,800. Vprašajte na 6521 St. Clair Ave. tel. EN 8380. (x)

Kupim pohištvo

Kdor ima kako pohištvo, ki bi ga rad prodal, naj pokliče EX 1876. (x)

Hišo vzamem v najem

Družina odraslih oseb želi dobiti stanovanje 6 ali 7 sob spodaj, ali hišo za eno družino v okolici E. 65. ceste do E. 90. St. severno ali južno od Superior. Se moramo seliti, ker je hiša prodana. Kdor ima kaj primernega, naj pokliče EX 2267. (x)

3 hiše naprodaj

Naprodaj so 3 hiše, kjer je 5 stanovanj. Nahajajo se v fari sv. Vida; nizki davki. Hiše so na 1026, 1028 in 1030 E. 68. St. Cena za vse je $9,000. Zglasite se pri lastniku v Patrick Church Supply, 1379 E. 9. St. tel. MA 5960. (53-

Vas muči revmatizem?

Mi imamo nekaj posebnega proti revmatizmu. Vprašajte nas.

Mandel Drug
15702 Waterloo Rd.
slovenska lekarna
(Thur.-x)

FR. MIHČIČ CAFE
7114 St. Clair Ave.
ENdicott 9350
6% pivo, vino, žganje in dober prigrizek. Se priporočamo za obisk.
Odprto do 2:30 zjutraj

Kadar kupujete ali prodajate!

Posestvo, n. pr. hišo, zemljišče, trgovino ali farmo, se vedno obrnite za zanesljivo in pošteno postrežbo v vaše popolno zadovoljstvo vedno do nas.

Splošna zavarovalnina proti ognju, nezgodam, za avtomobile itd.

Gradimo tudi nove domove po vašem okusu.

Se priporočamo
Edvard Kovac, Frank Prevec in Nettie Princ
KOVAC REALTY
960 E. 185. St.
KE 5030.
(Thur. —x)

East 61st St. Garage

FRANK RICH, lastnik
1109 E. 61st St.
HEnderson 9231

Se priporoča za popravila in barvanje vašega avtomobila. Delo točno in dobro.

RE-NU AUTO BODY CO.

Popravimo vaš avto in prebarvamo, da bo kot nov.
Popravljamo body in fenderje.
Welding!
JOHN J. POZNIK
GLenville 3830.
982 East 152nd St.

ŽIVI VIRI

IVAN MATIČIČ

Ljudje odpirajo okna na stežaj, stopajo iz hiš, se nagovarjajo, važno in glasno, kakor da je danes največji dan na Višinju. Nekateri naprezajo živino, drugi brusijo sekire, mečejo s svisli koše in košare. Muren in sin sta prinesla izza hiše ogoljeno deblo starega oreha, pred hišo ga zavalila na tla, da je kar zabobnelo. Repec je vlekel mimo velikansko orehovo vejo, vlekel jo nakljub prav po sredi vasi. Šimenča je izganjala živino iz hleva in na vso moč vpila in mlatila; hči potiskala prazen vozič izpod kozolca, obenem klicala materi, naj napoji voli. Iz Tavžljevega kota se je pripodil trop boscev pa se vreššče zagnal po vasi. Jarem je nesel ogromno butaro gorivcev, zapletel se med bosce, jih brcal .in bentil razdražen, ker se mu je mudilo. Drozgov vol je planil iz štale; ko je uzrl Živojeve krave, je sunil glavo kvišku in pričel tuliti kakor lev.

V kovačiji udria kladivo, poje kakor zvon; nekje neusmiljeno krulijo prašiči, na drugem koncu revsajo psi. Tavžljeva živina se pripodi na vas, poskakuje, razigrana muka in se kakor zdivjana podi nazaj okrog hiše.

Na Kresovem vrtu so pravkar izpodžagali staro hruško; podira se, lomi, ogromna in silna zahrešči po tleh; otročad se razbeži z velikim truščem, ženske vrešče bežijo v hiše. Bila je prav rodovitno drevo in žlahten sad je rodila. I zakaj neki so jo šli podžagat? Dva Ligura sta bila gori in kradla hruške. Nič ni rekel Kres, samo namignil je sinu, naj prinese žago — in brž sta jo podžagala, tako da tatova nista mogla niti ubežati splošnemu zasmehu. — Drozeg se prinese z junico iz hleva; žival je kakor podvijana in gospodarja kar nese po vasi. Pri lipi butneta v gručo krdelarjev, ki kar poskočijo nad nezaslišano drznostjo; še bolj osupnejo, ko se kmet niti ne opraviči, niti jih ne pozdravi, ampak uporno jih ošine, zakolne, junica brcne z obema zadnjima nogama pa potegne gospodarja za sabo.

Pred stanom simbe ni videti nikogar, na Odrinovem dvorišču pa rezgetajo konji. Živojeva se ozreta tja v Odrinov kot in se spogledata: Odrin napreza koleselj. Odrin! Pa so rekli, da ne bo nikoli več vstal. Slabo izgleda, res, toda kar moško hodi okrog koleslja pa se mirno pogovarja z domačini, ki so kar ginjeni od radosti. Milost božja! Živojeva kar stojita začudena. Ko jima za hrbtom nekdo poči z bičem, se ozreta: Bran Budinov! Voli žene od kovača. Danes nista klavrna voliča, ponosno dvigata glavo, ko vidita gospodarja, da poka z bičem po sredi vasi. Kakšno čudo utegne neki biti? Bran se nasmeje, ko uzre Vida.

"Kam pa vidva?"

"H Globoščaku," se odreže stari samozavestno, kakor bi šel po klade v svoj lastni delež, a še za gorivce mu bo šla morda trda.

Ko se je stari premaknil s kravami naprej, zadrži Bran Vida in mu šepne pomenljivo: "Ali vidiš dim nad Kobiljimi lazi!"

"Vidim, vidim," odvrne veselo Vid.

"To je naš dim!"

Mimo prihaja gruča krdelarjev, ki drzko merijo fanta. Ko pa Vid dvigne sekiro in jo loži na drugo ramo, se pogledi pogreznejo v tla.

"Gjujajt!" Šla sta narazen iskrečih se oči. Vid si je potisnil klobuk nekoliko naprej, Bran je počil z bičem pa stopil za volmi. Višinje se je nekako prebudilo, življenje se presukalo kar čez noč: ljudje hočejo gibati, razmajati se.

"Guj, guj, Bran!" Fant se skuša izogniti, toda ne gre več, kajti Azunta in Kordula mu skoro zastavite pot.

Fant prijazno pozdravi, nekoliko privzdigne klobuk in hoče mimo.

"Lajt!" ga zadrži Azunta. Zažuga mu s prstom in ga kar naravnost vpraša, kje so šolarji. Fant zmaje z ramo kakor da je ne razume, nakar pričneta čebljati vanj obe. Kje so šolarji? Danes ni skoro nikogar v šolo. Prišle sta jih iskat in pogledat, kaj je. Saj ni danes nikak praznik, a zdi se jima čudno. Fant jima nekako v zadregi raztolmači, da otroci ne utegnejo danes zdoma, ker je toliko dela na vseh koncih in krajih. Potem je počil z bičem in stekel za volmi.

Ligurki sta šlši naprej po vasi. Bran je planil k delu. Lenco je sklical od svinjakov, Drejca izpod kozolca; dal jima je grablje pa ju nagnal, naj gresta grabit steljo v Prapreč dol. Sam je dregnil še sem in tam, pripravil voz pomenil se z materjo še o tem in onem, ko je pa snel jarem s klinov, je zaslišal dekličji smeh. Ozrl se je: Ligurki sta se bližali. "Naj ju zlodej nese!" je izustil pa vrgel jarem voličema na zatilnik. Kordula je potegnila Azunto za roko pa ji pokazala z glavo preko ograje: Šimnova je s čohalom strgala volu prisušeno govno s stegna. Ligurki sta obstali in molče motrili dekleta in njeno delo; spremljali sta prožne gibe junačnega dekleta pa se nagajivo drezali s komolci. Žara se ni ozrla, dasiprav je vedela, da jo opazujeta lepi Ligurki; ko je očohala prvega, se je lotila drugega, nakar jima je skrbno pogladila dlako s češljem, kar je voličema izredno prijalo. Ligurki sta se nato približali Branu pa ga gledali, kako je potiskal kambe voličema pod vrat.

Torej pridejo otroci v šolo ali ne? — vpraša Azunta strogo, a se ji lepe ustne zaokrožijo v smeh brž ko fant iznenaden dvigne glavo izpod volovega vratu. — Le kje so bosci, bi rada vedela; zdi se ji, da so se vsi poskrili. — So šli grabit listje, da se bodo pozimi zarili vanj, ji pojasni on. — Pa vendar se ljudje nekam sumljivo gibljejo, pripomni Kordula. Bran jo kar presliši, skače okrog volov, ju okrepa, popravlja lojtre na vozu, pritrjuje to in ono, slednjič plane v hlev, da bi se tem prej iznebil vsiljivega obiska. Toda Azunta se ne pusti ugnati kar tako, temveč drzno stopi za fantom v hlev. Mladenič je kar osupnil, tega pač ni pričakoval od lepe Ligurke. In bilo mu je tudi na mah jasno, čemu je to storila: prav nalašč zato, ker je bila Šimnova v bližini. V štali je zadehtelo po mamljivih dišavah, in lepa Ligurka je gledala fanta, kakor bi ga hotela na mestu uročiti. — "Haj!" je siknila, očtino razdražena. Zakaj se izmika, bi rada vedela, in zakaj ne pove, kaj naj pomeni ta nenadna u p p o r n o s t ljudstva. Toda brez skrbi, ona bo pritirala otroke s silo v šolo, simba pa bo zmlel punt v sončen prah.

Bran jo je gledal skoro v zadregi, tako razborite še ni videl. Ko je končno umolknila in čakala na odgovor, je Bran samo skomignil z ramo pa rekel: "Ne vem." Potem pa je šel ven. Ona je udarila z nogo ob tla. Bran je bil že pri vozu; pognal je voli, nato pa počil z bičem, da se je razlegalo daleč po vasi.

"Greš na Viševik, Bran?" mu je zaklicala Žara, ko je zapazila, kako Ligurki sikata s pogledi.

"Ne, v Prapreč dol grem. Kam pa ti?" ji je zaklical prijazno.

"V Zlodje korito."

"Pazi, da te zlodej ne oplazi z repom!" ji zaluča hudomušno.

"A tebi da se ne utihotapi kdo v steljo," mu vrne v veselem smehu. Ligurki sta šli daleč za vozom in se nista brigali več za šolarje. Kordula je svetovala, naj gresta k simbi, Azunta pa je to odklonila ter šla trdovratno za vozom vse dotlej, dokler ni Bran doli za mostom krenil z glavne ceste na levo ter po bližnjici ob jasinjskih lehah. Ligurki sta krenili domov.

Bilo je že v mraku, ko je pripeljal Bran steljo. Komaj pa je spregel, ga obstopi nekaj krdelarjev. Kakor bi prav pod kozolcem čakali nanj. V imenu velikega zapovednika mora nemudoma z njimi! Hm, kaj mu hočejo, vprašuje fant. Bo že videl, naj jim sledi zlepa, ali pa ga poprimejo zgrda. Bran je zaklical Drejcu, naj oskrbi blago v hlevu; vse natanko mu je naročal, katerega sena naj da volom in katerega kravam, kdaj naj jih napoji, a naj nikar ne pozabi zapahniti hlevne duri. Nato si je stresel s kamižole in klobuka steljo ter se vdal straži. Ni se obotavljal, nasprotno: stopil je tako naglo, da so se morali šajmuli prav podvizati, da jim ni pobegnil izpred oči. Ko je hotel na vasi kreniti na desno, so kar trije skočili naprej in ga zavrnili na levo. Bran je gledal začuden. Niso mar rekli, da ga zove simba? — Da, simba, toda v šolo ga zove. — V šolo? Fant obstane, jih vprašujoče gleda, a hkrati ga navdahne čudna slutnja. — "Nin!" otrese odločno in uporno. ja ven se ne pusti speljati, v past ne mara kar tako za prazen nič! Da bi ga pobili doli za mostom kakor psa, ne, ne boš! Jih predobro pozna šajmule; in premnog Pogorec je že izginil na ta način.

Bran postaja bolj in bolj glasen, a radovednih ljudi se nabira več in več. Kar nenadno pristopi h gruči avželj, velik in silen, za tem se pririjejo Muren, Drozeg, Kres, Kolar, sami velikani, a šajmuli izgledajo poleg njih kakor pritlikavci. Nič ne govore ti velikani, samo mrki motre oborožene šajmule, ki stoje tu kar nekam zbegani in plahi. Kaj naj store? Ljudstvo se je očitno spuntalo in zdi se, da ni več varno uganjati z njim komedije. Kar ponižno in prijazno prično krdelarji prigovarjati fantu, naj gre z njimi, ne bo se mu pripetilo nič hudega. Ne, podnevi naj pridejo, ponoči ga ne bodo gonili iz vasi! Prav ima, pritrjujejo kmetje. Simba naj sam pride sem, če hoče, pomenijo se iz oči v oči na sredi vasi.

Nevarno se pa zaostri prerekanje, ko se nenadno vrže v gručo žena, se prerije do sredine, stopi k Branu: "Sin, kaj ti hočejo?" bruhne zasopla. Nato se vrže na prvega šajmula, mu iztrga izza pasu bodalo pa zatuli:

"Kam hočete z mojim sinom —?"

Šina groza. Kmetski velikani se nekoliko odmaknejo, kakor bi hoteli odpreti pot preplašenim Ligurom, da pobegnejo pred strašno ženo. oda sin jo ujame za roko:

"Pustite, mati! Saj me ne bodo! Kar tako se ne pustim odgnati na oni svet! Dajte, mati, pustite to!" zvije ji iz roke bodalo pa ga vrne Liguru. Zdaj se prično znova prerek... rajo za vsako ceno izve... bov ukaz, sicer jih čaka ... kazen. Da, naj se le ... pravda, poprime Budin... da ona pojde s sinom, ... ne pusti nikamor! Nu, ... dri in previdni besedi ... pritrdili tudi možje: ... spremiti fanta!

(Dalje prihodnjič)

—o—

—Na svetu je krog ... različnih ver.

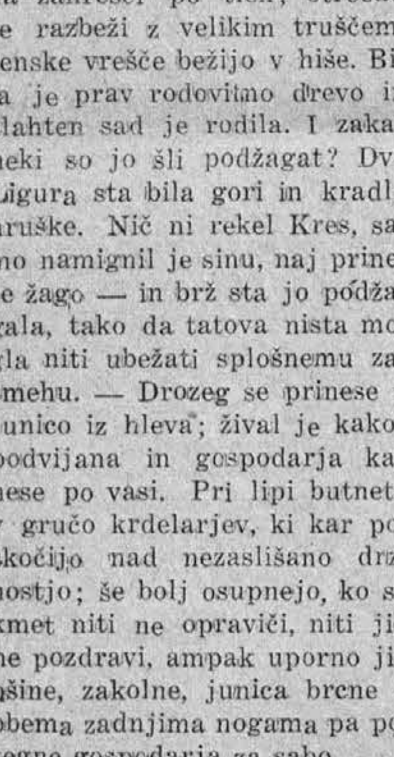

Keep windshields and windows clear of snow and ice outside, and fog and frost inside. Remember, you must see danger to avoid it.

VARČNI LJUDJE IZ JUGOSLAVIJE

so našli varnost za njih denar tukaj od 1849 . . . poleg zanesljivega nasveta v denarnih zadevah. To velja tudi za vas!

Society for Savings

Ustanovljena 1849
Ljudska banka na Public Square

- $40,000 RAZSTAVA cvetlic, sadik in grmičja v glavni areni.
- "BLUE RIBBON BUNGALOW," kompletno opremljen, s pohištvom in vrtom.
- ZNOTRAJ IN ZUNAJ hiša, vzgojna razstava od Zveze gradilcev hiš.
- $50,000 RAZSTAVA najnovejše električne opreme. Moderna plinska kuhinja.
- VZGOJNA, zabavna razstava, važna za vsakega člana družine.

NAVADNA VSTOPNINA 65¢ vključ. fed. davek

URE RAZSTAVE:
Odprtija 16. marca—2 do 11 zveč.
Nedelja 17. marca—1 do 10 zveč.
Od 18. do 23. marca—11 dop. do 11 zveč.

'Najlepša razstava v letu'

ALI BI RADI POSOJILO NA DOM

Potem bi radi poznali ves načrt National City za hišna posojila. Za navodila in posvet pridite v banko, ki je služila Clevelandu neprestano 100 let.

THE NATIONAL CITY BANK OF CLEVELAND
EUCLID AT EAST SIXTH . . . . CHERRY 2140

Nove strehe!

Ako potrebujete novo streho, ali popravilo na st... lahko dobite vsa navodila pri nas. Se toplo priporo...

JERRY GLAVAC & SON
SHEET METAL & ROOFING
1052 Addison Rd. HE 5779

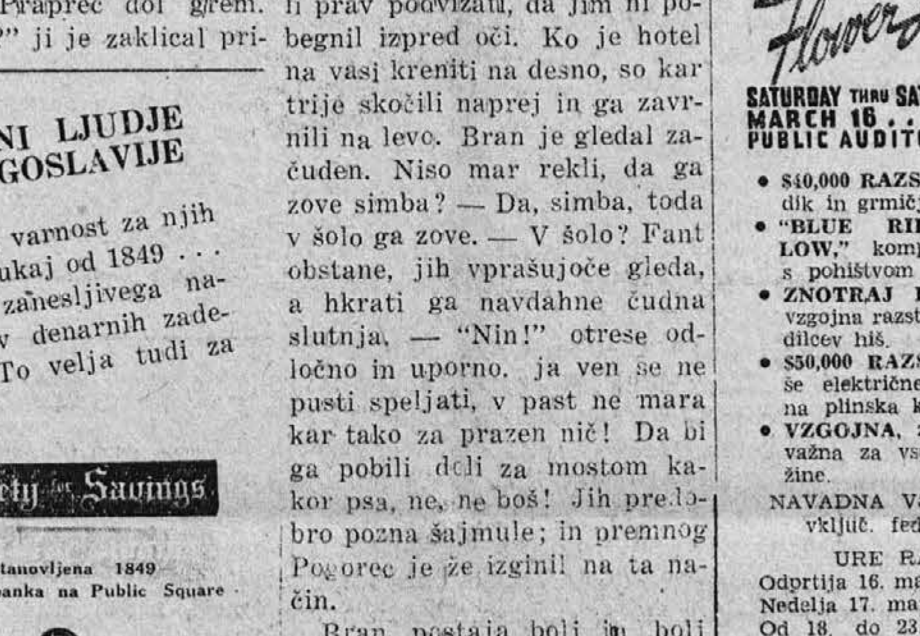

"Poglej, tukaj v Ameriški Domovini je zopet oglaševanih nekaj prav poceni predmetov!

"Tako priliko je treba izrabiti, da se prihrani nekaj dolarjev.

"Pomni, draga ženica, vsak cent se pozna, ki ga moreva prihraniti.

"Zato vsak dan preglejva Ameriško Domovino, ne samo novice in drugo berilo, ampak tudi oglase. Trgovec, ki oglašuje v Ameriški Domovini je zanesljiv in pri njem kupujva."

Adams Heating Service
500 East 200. St. vogal Monterey
Odprto dnevno do 6 zvečer, v soboto do 8 zvečer
PRIDITE IN SI OGLEJTE NOVE
povojne forced air in gravity plinske furneze
Sedaj na razstavi pri nas

- FURNEZE ZACEMENTIRAMO IN POPRAVIMO.
- INŠTALIRAMO NOVE FURNEZE NA PLIN, PREMOG ALI OLJE.
- INŠTALIRAMO PIHALNIKE, STOKERJE IN BOILERJE.

Sedaj so na razpolago za takojšno inštalacijo plinski burnerji

Nič gotovine takoj, se plača v 3 letih.

Podložite svoja tla v hiši z posebnimi stebri, ki je vsak. $11.95

PRORAČUN ZASTONJ NA VSEM DELU
EKSPERTNO DELO
Pokličite KE 5200 za takojšno postrežbo

Za vaše dete . . .
za vašo mizo . . .
za vašo kuho . . .

KUPITE BABS PRI VAŠEMU GROCERJU, DANES

Vaše dete potrebuuje mleko, ki je bogato v vitaminu D in kalciju . . . mleko, ki je pasterizirano . . . mleko, ki je sterilizirano . . . BABS!

Na vaši mizi ima kava, zdrob in sadje dodaten okus, če je servirano z . . . BABS!

V vaši kuhi rabite mleko, ki je izčiščeno za posebno gladkost . . . BABS!

Sprejeto od Koncila za ... in redilnosti ... Ameriške ... zdravniške ...

Interstate Creamery Co., Inc.
Cleveland, Ohio